

Słoweńskie tłumaczenia literatury polskiej w latach 2019 i 2020

Slovenian Translations of Polish Literature in 2019 and 2020

Lidija Rezoničnik

<https://orcid.org/0000-0002-4479-6106>

UNIVERSITY OF LJUBLJANA
Lidija.Rezonicnik@ff.uni-lj.si

Data zgłoszenia: 3.01.2022 r. | Data akceptacji: 1.03.2022 r.

ABSTRACT | The article provides an overview of Slovenian translations of Polish literature in the 2019's and 2020's and reviewers' responses to these works. A total of 23 translations of books were published in 2019, including five literary works (three collections of poetry and two novels). Among the 13 published translations of the following year there were eight literary works (one drama, a collection of short stories, three novels and three collections of poetry). The publishing of e-books also increased significantly in 2020. The published translations give Slovenian readers access to familiar, mostly world-renowned authors such as O. Tokarczuk, Z. Herbert, W. Szymborska, C. Miłosz, I. Karpowicz, while works by I. Ostachowicz, B. Nowicka, A. Kulisiewicz, J. Małecki, R. Franczak, and K. Dąbrowska were translated into Slovenian for the first time. With the exception of J. Kochanowski's drama, all of the literary works translated were from the second half of the 20th century or the 21st century.

KEYWORDS | literary translation, Polish-Slovenian translations in 2019 and 2020, literary critiques, reception of Polish literature

Analiza bibliografii tłumaczeń literatury polskiej na język słoweński¹ wskazuje na ożywione polsko-słoweńskie kontakty w zakresie translacji, począwszy od pierwszego przekładu w XIX wieku do dziś. Pierwsze tłumaczenie powstało około 1800 roku, kiedy to działający we Lwowie duchowny i poeta, Martin Kuralt (1757—1845), przełożył na język słoweński i niemiecki fragment dzieła Wojciecha Bogusławskiego — *Cud mniemany, czyli Krakowiaczy i górale* (*Dozdevni čudež ali Krakovčani in gorjanci*). Słoweński przekład pozostał jednak w rękopisie, dlatego też za pierwsze tłumaczenie literatury polskiej uznaje się w Słowenii powieść historyczną Michała Czajkowskiego *Kirdžali* (*Kirdžali*), przetłumaczoną przez duchownego, Lavoslava Gorenjca (1840—1886), i opublikowaną w roku 1865. Od czasu wydania przekładu Gorenjca do końca 2020 roku ukazały się 432 tłumaczenia dzieł literackich i paraliterackich, wśród których najliczniej reprezentowana jest proza dla dorosłych. Na liście najczęściej tłumaczonych polskich autorów według liczby wydań książkowych trzy pierwsze miejsca zajmują: Henryk Sienkiewicz (z imponującą liczbą 62 wydań), Stanisław Lem (10 wydań) i autorka literatury dla dzieci i młodzieży, Anna Onichimowska (9 wydań). Tłumaczenia literatury polskiej na język słoweński przeżywają rozkwit po uzyskaniu przez Słowenię niepodległości, i tak w ostatnich 30 latach publikuje się w przybliżeniu siedem wydań książkowych rocznie, ważne miejsce zajmują również przekłady w czasopiśmie.

W 2019 roku ukazały się dwadzieścia trzy wydania książkowe, co w porównaniu z latami wcześniejszymi stanowi znaczny wzrost (w 2018 roku opublikowano siedem pozycji, w 2017 było ich czternaście, w 2016 sześć, a w 2015 szesnaście)². Dokładna analiza zestawień bibliograficznych wykazuje, że ponad połowę tłumaczeń z 2019 roku, tj. piętnaście dzieł, stanowią utwory przeznaczone dla młodszych czytelników. Najczęściej w tym przypadku mamy

1 Wszystkie dane przytoczone w akapicie zaczerpnięto z zestawienia bibliograficznego dotyczącego tłumaczeń literatury polskiej na język słoweński, opracowanego przez polonistę, Janža Snoja, który w Instytucie Translatologii Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu w Lublanie (Oddelek za prevajalstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani) przygotowuje rozprawę doktorską pt. *Prevajanje poljskega romana v slovenščino od druge polovice 19. stoletja do danes* [Słoweńskie tłumaczenia polskiej powieści od drugiej połowy XIX wieku do dziś]. Por. także wystawę *Pozorna pripovedovalka — sodobne poljske avtorice v slovenskih prevodih* [Czuła narratorka — współczesne polskie autorki w przekładach na język słoweński] (plakat *Prevajanje poljske književnosti v slovenščino — Tłumaczenia literatury polskiej na język słoweński*).

Janž Snoj przygotował bibliografię słoweńskich przekładów literatury polskiej za lata 2019 i 2020, a niniejszy artykuł stanowi jej omówienie.

2 J. Unuk, 2020: *Komentar k pregledu slovenskih prevodov poljske literature v letu 2018*. „Przekłady Literatur Słowiańskich”, t. 10, cz. 2, s. 298.

do czynienia ze wznowieniem (czwartym lub piątym wydaniem) adaptacji znanych bajek przygotowanych przez Zuzannę Naczyńską, Annę Niedźwiecką, Katarzynę Sendecką, Renatę Stasińską-Soprych i Natalię Usenko, a przetłumaczonych przez Janę Unuk: *101 dalmatyńczyków (101 dalmatinec)*, *Piękna i Bestia (Lepotica in Zver)*, *Zakochany Kundel (Dama in potepuh)*, *Alicja w Krainie Czarów (Alica v čudežni deželi)*, *Kopciuszek (Pepelka)*, *Królowna Śnieżka (Sneguljčica)*, *Piotruś Pan (Peter Pan)*, *Mała Syrenka (Mala morska deklica)*, *Aladyn (Aladin)*, *Bambi (Bambi)*, *Księga dżungli (Knjiga o džungli)* czy *Śpiąca Królowna (Trnuljčica)*. Staša Pavlovič przełożyła „naukową” książkę obrazkową Wojciecha Grajkowskiego pt. *Drzewa (Drevesa)*, Klemen Pisk — historię o konfrontacji z dziecięcymi lękami i o ich przekraczaniu *Prawie się nie boję... (Skoraj me ni več strah)* Anny Onichimowskiej oraz baśniową opowieść *Łopianowe pole (Repinčevo polje)* Katarzyny Ryrych. Wszystkie trzy książki w roku 2020 zostały nagrodzone znakiem jakości Złota Hruška, przyznawanym przez Bibliotekę Miejską w Lublanie (Mestna knjižnica Ljubljana) najlepszym publikacjom dla dzieci i młodzieży.

W kategorii publikacje nieliterackie w 2019 roku ukazały się trzy przekłady. Rok Pogačnik przetłumaczył książkę polskiego księdza, Krzysztofa Grzywocza, pt. *Uczucia niekochane (Neljuba čustva. Zavist, neuresničena zaljubljenost, agresivnost, sram, jeza, praznina in tujost)*, Janž Snoj natomiast dzieło *Święty Tomasz na nowo odczytany (Novo branje Tomaža Akvinskega)* Stefana Swieżawskiego. Oba tłumaczenia ukazały się w oficynie katolickiej Družina. W wydawnictwie ZRC SAZU, przy Centrum Naukowo-Badawczym Słoweńskiej Akademii Nauk (Znanstveno raziskovalni center — ZRC, Slovenska akademija znanosti in umetnosti — SAZU), wydano monografię naukową *Eseji o poljsko-slovenskem književnem prevajanju*, zawierającą słoweńskie tłumaczenia rozpraw naukowych słowenistki i historyczki literackiej — Bożeny Tokarz. Eseje pierwotnie wydawane były po polsku lub po słoweńsku w różnych publikacjach i w różnych okresach, a ich wyboru i tłumaczenia lub redakcji językowej podjęli się Nikolaj Jež i Primož Čučnik. Redaktorka tomu, Martina Ožbot, pisze we wstępie:

Z tekstów Bożeny Tokarz wyłania się kompleksowa panorama związków pomiędzy polską i słoweńską literaturą, w których główną i w wielu aspektach równorzędną rolę grają wybrani autorzy, tworzący od romantyzmu do dziś, oraz ich tłumacze. [...] Dzięki przekładom ujawniają się odmienna wrażliwość na język, horyzonty intelektualne i kierunki interpretacyjne, a jednocześnie bogactwo wyrażonego w słowach potencjału, co jest typowe w sytuacjach, w których wyjątkowe dzieła literatury trafiają do tłumaczy gotowych, by dzięki swej wiedzy, doświadczeniu i często również odwadze, inicjować i umacniać relacje pomiędzy

literaturami i kulturami, a tym samym tworzyć nowe światy, w tym przypadku, na przecięciu polskiej i słoweńskiej literatury³.

Oprócz książek dla dzieci i młodzieży oraz dzieł nieliterackich w roku 2019 przetłumaczono pięć utworów literackich, a wśród nich trzy tomiki poezji i dwie powieści.

Pięć lat po pierwszym wydaniu książkowym i elektronicznym (2014) powieści Olgi Tokarczuk *Prowadź swój pług przez kości umarłych* (*Pelji svoj plug čez kosti mrtvih*, tłum. Jana Unuk) ukazało się wznowienie dzieła w 800 egzemplarzach, a więc w nakładzie dwukrotnie większym niż w pierwszym wydaniu. O wzmożonej recepcji powieści świadczą nie tylko wznowienie publikacji, lecz także liczba wypożyczeń: od momentu pierwszego wydania do końca listopada 2021 roku według danych z portalu Cobiss⁴ egzemplarz powieści wypożyczono 2728 razy⁵. Słoweńska Federacja Niewidomych (Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije) w roku 2020 przygotowała również dźwiękową wersję książki, dostępną w lublańskiej bibliotece dla niewidomych (Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne v Ljubljani). Olga Tokarczuk jeszcze przed otrzymaniem Literackiej Nagrody Nobla, w marcu 2019, gościła w Słowenii w ramach wydarzenia poprzedzającego inaugurację festiwalu Mesto knjige. Uczestniczyła w spotkaniach z czytelnikami w mieście Nova Gorica, o czym pisano w mediach, np. w gazecie codziennej „Delo” ukazał się wywiad z autorką. W ramach trzecich obchodów Dnia Walki z Dyskryminacją Rasową (3. Dnevi boja proti specjesizmu), które odbyły się we wrześniu 2019 roku, komparatystka literacka, krytyczka i tłumaczka tekstów humanistycznych, Jelka Kernev Štrajn, przygotowała wystąpienie zatytułowane *Przeciw „naturalnemu” porządkowi świata* (*Zoper »naravni« red sveta*)⁶, a w nim przywołała między innymi fragmenty prozy Olgi Tokarczuk, zwłaszcza powieści *Prowadź swój pług przez kości umarłych* (*Pelji svoj plug čez kosti mrtvih*), wskazujące na antyantropocentryczną i antydyskryminacyjną postawę polskiej autorki.

W audycji Programu Trzeciego Radia Słowenia — Ars w lipcu 2014 roku został zaprezentowany przez tłumaczkę, Janę Unuk, fragment powieści Igora

3 M. Ožbot, 2019: [Tekst na skrzydełku okładki]. W: B. Tokarz: *Eseji o poljsko-slovenskem književnem prevajanju*. N. Jež, P. Čučnik, prev. M. Ožbot, ur. Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU.

4 Słoweński System Informacji Bibliotecznej. Dane dotyczące liczby wypożyczeń przytoczone w dalszej części artykułu również zaczerpnięte zostały ze statystyk dostępnych na portalu Cobiss.

5 Dane dotyczące liczby wypożyczeń e-booków nie są dostępne.

6 Artykuł autorki o tym samym tytule ukazał się już w 2016 roku w piśmie „Primerjalna književnost” (letn. 39, št. 2, s. 71–89).

Ostachowicza *Noc żywych Żydów* (*Noč živih Židov*), natomiast pełny przekład dzieła doczekał się wydania książkowego w 2019 roku (a wersji elektronicznej dwa lata później — w 2021 roku). To pierwsze wydanie utworu literackiego tego autora w Słowenii. Powieść porusza tematykę holokaustu, wykorzystując założenia gatunkowe literatury fantastycznej, dzięki czemu zachowuje znaczną dozę humoru. Redaktor serii, Andrej Blatnik, przedstawiając nowość wydawnictwa Cankarjeva založba, zapowiadał powieść jako gorzką komedię o nazizmie, Żydach i traumie oraz jako pierwszą w literaturze polskiej próbę podejścia do holokaustu w konwencji czarnego humoru i groteski. Pełna absurdu opowieść o zmartwychwstaniu poległych Żydów w centrum uwagi stawia stosunek współczesnego człowieka konsumenta do holokaustu, powierzchowność jego sposobu życia i niezrozumienie ówczesnych ideałów. Jednocześnie zapożycza obrazy z popkultury (filmów, książek, gier komputerowych). Ukazuje też współczesne uprzedzenia, traumy i lęki, źródła przemocy; porusza problematykę praw pracowniczych czy szokujących relacji dziennikarskich itd. W słoweńskich recenzjach powieść określana jest jako „horror fantastyczny” lub „inwazja zombie”, skoncentrowano się w nich przede wszystkim — jak zauważa Jana Unuk⁷ — na pozaliterackich związkach, a także podkreślono nawiązania do społeczno-politycznych warunków w Polsce czy w Europie:

Autor przygląda się w niej [powieści — L.R.] zjawisku ponownego szerzenia się skrajnych ruchów prawicowych, które tak w Europie, jak i w Polsce przybierają na sile i rozgłosie. Naprzeciw nacjonalistycznej krótkowzroczności i ignorancji stawia najskuteczniejszą broń, którą jest oczywiście poczucie humoru. Obnaża przy tym pułapki współczesnego konsumpcjonizmu, dobre i złe strony globalizacji⁸.

Wybór wierszy Zbigniewa Herberta, opublikowany pod tytułem *Gospod Cogito* (*Pan Cogito*), oraz jego tłumaczenie i komentarz o autorze zawdzięczamy Nikolajowi Jeżowi. Laureata Międzynarodowego Festiwalu Literackiego Vilenica z roku 1991 słoweńscy czytelnicy znają już dzięki poprzednim dwóm wyborom poezji (*Belí raj vseh možnosti*, 1992, i *Rovigo; Epilog viharja*, 2013) oraz za sprawą przełożonego wyboru esejów pt. *Barbar v vrtu* (*Barbarzyńca w ogrodzie*, 2003). Najnowsze przekłady obejmują wiersze z czterech tomików poetyckich Herberta, ponad połowa pochodzi z tomu *Pan Cogito* (1974), pozostałe to wybór z tomików *Raport z oblężonego Miasta i inne wiersze* (1983),

7 J. Unuk, 2020: *Komentar k pregledu slovenskih prevodov poljske literature v letu 2018*. „Przekłady Literatur Słowiańskich”, t. 10, cz. 2, s. 300—301.

8 Z. Matoz, 2020: *Ko židovski zombiji preganjajo nacije*. „Delo”, 30.06.2020. Dostępne w Internecie: <https://www.delo.si/kultura/knjiga/ko-zidovski-zombiji-preganjajo-nacije/> [dostęp: 28.10.2021].

Elegia na odejście (1990), *Epilog burzy* (1998), a towarzyszy im wiersz *Z erotyków Pana Cogito* (*Iz erotične poezije gospoda Cogita*) oraz szkic eseistyczny *Dotknąć rzeczywistości* (*Dotakniti se resničnosti*). Centralne miejsce w zbiorze słoweńskich przekładów zajmuje Pan Cogito, główny bohater poezji Herberta:

Wydaje się, że najnowsze wydanie stanowi przede wszystkim próbę nowego ujęcia i oglądu jego poezji, tak, aby najważniejsze utwory nie pozostały rozproszone w wielu miejscach, przy czym w centrum uwagi znajduje się postać Pana Cogito (jego początki sięgają czwartego tomiku poezji), który stał się swego rodzaju autografem autora⁹.

Tłumaczenie spotkało się z dość dużym zainteresowaniem czytelników. Tomik prezentowano między innymi w Programie Pierwszym Radia Słowenia w audycji *Sobotno branje*, którą współtworzył również tłumacz; opublikowano także recenzje na portalach literackich LUD Literatura, Airbeletrina, na portalu KMCS — Kulturno medijski center Slovenije oraz w piśmie „Bukla”.

Bronka Nowicka odwiedziła Słowenię w 2017 roku w ramach obchodów 22. Słoweńskich Dni Książki (*Slovenski dnevi knjige*), ogólnosłoweńskiego festiwalu literackiego. Dwa lata później ukazał się w słoweńskim tłumaczeniu jej wyróżniony nagrodą Nike tomik *Nakarmić kamień* (*Nahraniti kamen*), opatrzony słowem wstępnym tłumacza, Janža Snoja. Jest to tłumacz młodszej generacji, który swoje pierwsze próby translatorskie podejmował w ramach konkursu na przekład z języka czeskiego, polskiego i słowackiego, organizowanego przez Instytut Slavistyki Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu w Lublanie (*Oddelek za slavistiko Filozofske Fakultete Univerze v Ljubljani*)¹⁰. Tłumaczenia wybranych utworów Bronki Nowickiej były publikowane w czasopiśmie, a w 2019 roku ukazał się osobny tomik poetycki. Pięć utworów autorki tłumacz zaprezentował w audycji radiowej *Literarni noktarno* (Radio Słowenia, Program Pierwszy, 19.11.2019). Manca Košir w piśmie „Bukla”, w rubryce *Książki miesiąca*, o tomie pisała następująco:

W osłupieniu czytam niezwykłą książkę nieznannej mi Nowickiej. [...] To „proza poetycka” czy też „wiersze pisane prozą”, 44 krótkie teksty, a wszystkie z nich mówią o przedmiotach [...], widzianych oczami dziecka, dziewczynki. Przedmioty zaczynają wspominać prababcie i dziadka, ojca i matkę, ból i krzywdę dziecka

9 A. Krivec, [online]: *Zbigniew Herbert: Gospod Cogito* [rec.; brak daty publikacji]. „Bukla”, št. 150. Dostępne w Internecie: <https://www.bukla.si/knjigarna/leposlovje/poezija/gospod-cogito.html> [dostęp: 16.10.2021].

10 11. letnik natečaja, 2016/17 (11. Konkurs Tłumaczeniowy 2016/17). Informacje dostępne na: <https://prevajalskinatecaj.webnode.cz/arhiv/nagrajenci-2016-17/> [dostęp: 16.10.2021].

pocieszanego przez kamień. [...] W wierszach brak osądzania, brak opisów oprawcy, a i tak czułam grozę, którą artystka potęguje poprzez opisy¹¹.

Trzecim wydanym w 2019 roku przekładem poezji był zbiór *Radość pisanja* (*Radost pisanja*) Wisławy Szymborskiej, w tłumaczeniu Jany Unuk, która publikację opatrzyła również słowem wstępnym. Szymborska jest w Słowenii dobrze znaną autorką¹², wcześniej ukazały się trzy wydania książkowe jej wierszy: wybór *Semenj čudežev* (tłum. Rozka Štefan i Jana Unuk, 1997), tomik *Trenutek* (*Chwila*, tłum. Nikola Jęz, 2005) oraz wiersze wybrane pod tytułem *Ključ* (tłum. Jana Unuk, 2014). W *Słowie wstępnym* tłumaczka wyjaśnia, że zbiór *Radost pisanja* zawiera przekłady niemal wszystkich¹³ wierszy autorki, pochodzących z czternastu tomików, także z tych wydanych pośmiertnie — *Czarna piosenka*, zawierającego wiersze z okresu 1944—1948, i *Wystarczy*, którego poetka nie zdążyła ukończyć. Prócz tego w publikacji znajdziemy wybór siedemnastu felietonów literackich z cyklu *Lektury nadobowiązkowe*, ukazujących się początkowo w różnych pismach. Publikacja przekładu wybranych utworów Szymborskiej spotkała się z dużym odzewem czytelników i recenzentów. Portal literacki Airbeletrina, w oparciu o wybór redaktora, Andreja Ilca, zaliczył tomik do dziesięciu najlepszych książek 2019 roku, uzasadniając: „Książka wszech czasów. Biblia świecka. Radość czytania”¹⁴. Tomik znalazł się też wśród dziesięciu najlepszych książek roku 2019 w ocenie krytyków przygotowujących ranking

11 M. Košir, [online]: *Knjige meseca*, [brak daty publikacji]. „Bukla”, št. 154. Dostępne w Internecie: <https://issuu.com/revijabukla/docs/bukla-154> [dostęp: 22.10.2021].

12 Interesujące jest to, że Szymborska jest jedyną współczesną polską poetką, której utwory omawiane są w Słowenii w ramach edukacji ponadpodstawowej. W obecnie obowiązującej *Podstawie programowej języka słoweńskiego dla szkół średnich* (M. Pognanovič Jezeršek et al., 2008: *Učni načrt. Slovenščina: gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija*. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo) na liście lektur obowiązkowych, w części „Literatura światowa w drugiej połowie XX wieku”, znajduje się właśnie wiersz *Radość pisanja* (*Radost pisanja*). Oznacza to, że wskazany utwór jest zamieszczony we wszystkich trzech obowiązujących podręcznikach do języka słoweńskiego w szkole ponadpodstawowej. W większości przypadków towarzyszy mu notka informacyjna o autorce lub też inne wiersze; w jednym z podręczników zamieszczona jest nawet zwrotka w języku polskim. Mimo wszystko jednak decyzja dotycząca omawiania utworu należy do nauczyciela i, biorąc pod uwagę wypowiedzi studentów polonistyki, a więc byłych uczniów, utwór jest często pomijany, gdyż nie znajduje się w spisie lektur maturalnych.

13 Zbiór nie zawiera przekładów wszystkich wczesnych wierszy autorki, z pierwszych dwóch, tzw. socrealistycznych tomików *Dlatego żyjemy* (1952) i *Pytania zadawane sobie* (1954).

14 A. Ilc, 2019: *Izbrali smo deset knjig leta 2019*. Airbeletrina, 20.12.2019. Dostępne w Internecie: <http://www.airbeletrina.si/clanek/izbrali-smo-deset-knjig-leta-2019> [dostęp: 22.10.2021].

dla gazety „Dnevnik”. W audycji radiowej Programu Trzeciego Radia Słowenia — Ars, zatytułowanej *S knjižnega trga*, krytyczka literacka, Diana Pungeršič, zaprezentowała tomik i podkreśliła:

Ponieważ wydania dzieł zebranych są zwykle zarezerwowane dla ojczystych autorów, którzy zyskują w ten sposób najwyższy stopień kanonizacji, publikacja wyboru wierszy polskiej laureatki Nagrody Nobla, Wisławy Szymborskiej, pt. *Radość pisanja* (*Radost pisanja*) jest w Słowenii z pewnością jednym z najważniejszych wydarzeń literackich ubiegłego roku¹⁵.

Dwie recenzje tomu ukazały się na portalu literackim LUD Literatura (Silvija Žnidar) i w gazecie „Dnevnik” (Tanja Petrič), a artykuł na jego temat opublikował portal Airbeletrina (Katarina Gomboc Čeh). W przeciwieństwie do innych tomików poezji, co do których Jana Unuk stwierdza, że budzą zainteresowanie jedynie „węższych kręgów czytelnicznych, zawodowo zajmujących się poezją”¹⁶, utwory Szymborskiej zyskują przychylność o wiele szerszego grona odbiorców. Wskazuje na to również wysoki jak na warunki słoweńskie nakład (700 egzemplarzy) oraz liczba wypożyczeń bibliotecznych — do końca listopada 2021 roku tomik w wersji książkowej był wypożyczony 397 razy, a 81 razy wypożyczono go w formie e-booka¹⁷.

W 2020 roku opublikowano w Słowenii trzynaście przekładów książkowych z języka polskiego. Nowością w porównaniu z latami ubiegłymi jest szybsze wydawanie książek również w formie e-booków, co jest prawdopodobnie konsekwencją ograniczonego dostępu do bibliotek i księgarni z uwagi na obostrzenia związane z pandemią koronawirusa. W ten sposób w 2020 roku ukazało się osiem wydań elektronicznych przekładów literatury polskiej¹⁸. Wszystkie z nich (w większości w latach ubiegłych) opublikowano w formie papierowej. Znalazły się wśród nich: antologia polskiej poezji XX wieku *Dotik duha* (druko-

15 D. Pungeršič, 2020: *Wisława Szymborska: Radost pisanja*. Radio Slovenija — Ars, 21.02.2020, 11:15. Dostępne w Internecie: <https://www.rtv slo.si/kultura/beremo/wislawa-szymborska-radost-pisanja/515078> [dostęp: 22.10.2021].

16 J. Unuk, 2020: *Komentar k pregledu slovenskih prevodov poljske literature v letu 2018...*, s. 304.

17 Dla porównania: tomik *Gospod Cogito* Zbigniewa Herberta został wydany w nakładzie 200 egzemplarzy i był do końca listopada 2021 roku wypożyczony w słoweńskich bibliotekach 64 razy w formie książkowej i 13 razy w formie e-booka, a tomik *Nahraniti kamen* Bronki Nowickiej, który również wydano w liczbie 200 egzemplarzy, w tym samym czasie był wypożyczony 43 razy (wersja elektroniczna nie została wydana). Bez wątpienia na duże zainteresowanie poezją Szymborskiej wpłynęła światowa sława autorki i tytuł laureatki Literackiej Nagrody Nobla.

18 Wszystkie e-booki wydane w tym roku przeznaczone są dla dorosłych. Łączna liczba wydań (książkowych i e-booków) z 2020 roku wynosi 21.

wana wersja 2009, tłum. Katarina Šalamun-Biedrzycka¹⁹), wybór poezji *Gospod Cogito* (*Pan Cogito*) Zbigniewa Herberta (wersja książkowa 2019, tłum. Niko Jež), dramat *Sprejem in zavrnitev grških odposlancev* (*Odprawa posłów greckich*) Jana Kochanowskiego (wersja drukowana 2020, tłum. Katarina Šalamun-Biedrzycka) oraz wybór *Radost pisanja* (*Radość pisania*) Wisławy Szymborskiej (wersja książkowa 2019, tłum. Jana Unuk). Książki w formie e-booków można zakupić, ale również wypożyczyć, czytać w wielu miejscach za pomocą czytników, telefonów, tabletów lub komputerów, niektóre wydania umieszczone są w Internecie w wolnym dostępie.

Wśród trzynastu nowo wydanych przekładów znalazły się trzy książki dla dzieci. Klemen Pisk przetłumaczył książkę obrazkową dla dzieci w wieku szkolnym autorstwa Liliany Bardijewskiej pt. *Zielony wędrowiec* (*Zeleni popotnik*). W 2019 roku młodszy czytelnicy i czytelniczki mieli już okazję sięgnąć po przekład książki Wojciecha Grajkowskiego, a w roku 2020 ukazało się kolejne tłumaczenie — Stašy Pavlovič — popularnonaukowej książki obrazkowej pt. *Pščoły* (*Čebele*). Pod koniec 2021 roku publikacja otrzymała nagrodę Zlata Hruška w kategorii przekład książki edukacyjnej dla młodzieży. Trzecia publikacja ma inny charakter — to baśniowa opowieść *Łopianowe pole* (*Repinčevo polje*) Katarzyny Ryrych w tłumaczeniu Klemena Piska, która ukazała się rok wcześniej, a którą Matjaž Srebrnič dostosował do potrzeb dzieci niewidomych i słabowidzących — w roku 2020 wyszła również w alfabecie Braille’a.

Jeśli chodzi o publikacje nieliterackie przeznaczone dla dorosłych, ukazała się książka *Tajne Archiwum Watykańskie. Nieznane karty historii Kościoła* (*Vatikanski tajni arhiv. Neznane plati cerkvene zgodovine*) autorstwa Grzegorza Górnego i fotografa Janusza Rosikonina. W Polsce książka pojawiła się w 2020 roku, a więc słoweński przekład Andreja Turka opublikowano bardzo szybko — w tym samym roku co oryginał. Monografia *W stronę wysp* (*K otokom*) Wojciecha Biedrzyckiego ukazała się nakładem własnym i jest dostępna jedynie w czytelni Biblioteki Narodowej i Uniwersyteckiej w Lublanie (NUK — Narodna in univerzitetna knjižnica). Jest to dokument, reportaż z podróży autora i jego żony, historyczki literackiej i tłumaczki, Katariny Šalamun-Biedrzyckiej. Tłumaczenia monografii podjął się sam autor.

Wśród ośmiu tłumaczeń literackich znalazł się dramat *Odprawa posłów greckich* (*Sprejem in zavrnitev grških odposlancev*) Jana Kochanowskiego. Utwór ten za pierwszym razem wyszedł w piśmie „Nova revija” w 2008 roku. Tekst przetłumaczyła i opatrzyła słowem wstępnym Katarina Šalamun-Biedrzycka. W 2020 roku dramat ukazał się w formie książkowej oraz elektronicznej, dołą-

19 W 2020 roku antologia została wydana w formie e-booka po raz drugi, pierwsze wydanie formy elektronicznej miało miejsce w 2018 roku.

czono do niego notkę o autorze i tłumacze, która w słowie wstępnym omawia strategię i wybory translatorskie.

W niniejszym przekładzie każdy wers posiada identyczną liczbę sylab co oryginał (z niewielkimi odstępstwami), a więc jedenaście, dwanaście lub (co najczęstsze u Kochanowskiego, zwłaszcza w bardziej wymagających partiach tekstu) trzynaście. Partie Chóru natomiast mają swój specyficzny rytm. (Tę konsekwencję formy uwzględniłam również w jedynych dwóch wersach, których Kochanowski nie rozwinął, bo zapisał tylko pierwszą, siedmiosylabową część trzynastozgłoskowca. Tytuł w oryginale także posiada taką formę (*Odprawa posłów greckich*), ale ja rozszerzyłam go do pełnego trzynastozgłoskowca, również dlatego, że określenie *odprawa* zawiera oba znaczenia użyte w przekładzie)²⁰.

Dramat *Odprawa posłów greckich* (*Sprejem in zavrnitev grških odposlancev*) w języku słoweńskim stanowi ważne uzupełnienie wydanych dotychczas przekładów dzieł Kochanowskiego, które powstawały w latach 90. i wcześniej i obejmowały głównie jego poezję (np. tomik *Lirika*, tłum. Lojze Krakar, 1976). Przekład oferuje słoweńskiemu czytelnikowi nowe spojrzenie na dzieła polskiego renesansu, który w pełni się rozwinął, w przeciwieństwie do renesansu w literaturze słoweńskiej (i innych literaturach słowiańskich, z wyjątkiem chorwackiej i dalmatyńskiej). W kontekście omawianych w artykule dzieł przekład ten jest wyjątkowy także dlatego, że dotyczy literatury „odległej czasowo”, czyli renesansowej, podczas gdy pozostałe tłumaczenia opublikowane w latach 2019 i 2020 to na ogół teksty współczesnej literatury polskiej. Mimo to tłumaczenie nie spotkało się (jak dotąd) z żadnym odzewem w postaci recenzji, artykułu czy choćby wzmianki. Warto też zauważyć, że samo wydanie książki przeszło bez echa, poza tym nie jest ona dostępna w sprzedaży, a jedynie w bardzo ograniczonej liczbie bibliotek²¹.

Pozostałe przekłady — z wyjątkiem wierszy Aleksandra Kulisiewicza, które powstały w czasie II wojny światowej — reprezentują współczesną literaturę polską. Powieść *Miłość* (*Ljubezen*) Ignacego Karpowicza jest trzecią powieścią autora przetłumaczoną na język słoweński — obok *Balladyn i romansów* (*Baladine*

20 K. Šalamun-Biedrzycka, 2020: »Naj se že Aleksander tako drago ne ženi.« *Spremna beseda*. W: J. Kochanowski: *Sprejem in zavrnitev grških odposlancev*. Maribor, KD Mariborska literarna družba, s. 45, 46.

21 Według informacji dostępnych w Cobissie egzemplarz książki jest w posiadaniu Biblioteki Uniwersyteckiej w Mariborze oraz Biblioteki Narodowej i Uniwersyteckiej w Lublanie. W formie elektronicznej jest ona dostępna na stronie internetowej „Locutio” — „pierwszego słoweńskiego czasopisma literackiego on-line” (jak głosi podtytuł pisma), zob. <https://www.locutio.si/index.php?no=103&clanek=3308> [dostęp: 25.10.2022].

in romance), tłum. 2013 oraz *Ości (Osti)*, tłum. 2017. Wszystkie trzy przełożyła Jana Unuk. Autor już kilkakrotnie prezentował się słoweńskim czytelnikom: na wieczorze literackim w Vilenicy w 2013 roku, w 2017 roku był gościem na targach książki akademickiej Liber.ac, a spotkanie autorskie z okazji wydania słoweńskiego przekładu jego powieści *Miłość (Ljubezen)* odbyło się w ramach festiwalu literacko-muzycznego *Živa knjževnost* we wrześniu 2021 roku. Powieść została zrecenzowana przez Mateja Bogataja w czasopiśmie „Mladina”.

Klemen Pisk przełożył powieść Jakuba Małeckiego *Rdza (Rja)*. Jest to pierwsze tłumaczenie książki tego autora na język słoweński²². W powieści przedstawiono losy dwóch pokoleń naznaczonych traumatycznymi stratami i wydarzeniami z dzieciństwa (wojna, śmierć rodziców w wypadku samochodowym). Powieść jest przede wszystkim narracją o (dziecięcych) niepokojach i lękach w obliczu nagłej utraty i związanej z tym całkowitej zmiany życia, o niemożności porozumienia się i o tłumionym żalu. W krótkiej recenzji przekładu w czasopiśmie „Bukla” zinterpretowano jednak powieść — podobnie jak w recenzjach powieści *Noc żywych Żydów (Noč živih Židov)* Igora Ostachowicza — przede wszystkim w kontekście społeczno-politycznej rzeczywistości współczesnej Polski:

Dzięki precyzyjnemu i plastycznemu zespoleniu traumatycznej historii Polski [...], jej pękniętej i kruchej terazniejszej tożsamości, z historiami poszczególnych osób i całych rodzin, powieść *Rdza (Rja)* może pomóc nam zrozumieć obecną sytuację w kraju, który za sprawą swojego położenia geopolitycznego i siły ideologicznej, chcąc nie chcąc dyktuje kierunek rozwoju całej Europy²³.

Debiut literacki Radki Franczak, *Serce (Srčni utrip)*, został przetłumaczony na język słoweński przez Janę Unuk (wydanie książkowe — 2020 rok, wydanie elektroniczne — 2021). Powieść, która znalazła się wśród nominowanych do Nagrody Literackiej Nike, Ana Geršak w krótkiej recenzji zamieszczonej w gazecie „Dnevnik”, a zatytułowanej *Utrip (pre)velikih pričakovanj* [Puls (zbyt) wielkich oczekiwań] określiła jako „dobrze napisany utwór, który czyta się pięknie”, ale jest on nieco słabszy, jeśli chodzi o postacie poboczne i momentami bywa schematyczny²⁴.

Zbiór opowiadań Olgi Tokarczuk *Opowiadania bizarne (Bizarne zgodbe)* ukazał się w słoweńskim przekładzie dwa lata po wydaniu oryginału w Polsce. Jest to szósty przekład twórczości autorki na język słoweński (do tej pory prze-

22 W recenzji dla czasopisma „Bukla” błędnie wymieniono również przekład powieści *Ślady (Sledovi)*.

23 B. Videmšek, 2020: *Rja*. „Bukla”, št. 157. Dostępne w Internecie: <https://issuu.com/revijabukla/docs/bukla-157> [dostęp: 19.11.2021].

24 A. Geršak, 2021: *Utrip (pre)velikih pričakovanj*. „Dnevnik”, 18.11.2021, s. 17.

tłumaczono pięć powieści) i pierwszy książkowy przekład jej zbioru opowiadań. Z wyjątkiem jednej powieści (*Prawiek i inne czasy — Pravek in drugi časi*, tłum. Jasmina Šuler Galos) wszystkie przekłady, w tym również *Opowiadań bizarnych*, wyszły spod pióra Jany Unuk. Tłumaczenie spotkało się ze znacznym odzewem: zbiór został zaprezentowany w audycji radiowej *S knjižnega trga* (Program Trzeci Radia Słowenia — Ars), krótkie recenzje ukazały się w pismach albo prasie: „Mladina”, „Dnevnik”, „Delo”, „Večer”, na platformie internetowej dotyczącej wydarzeń kulturalnych Koridor — križišča umetnosti, a także w mniej oficjalnych formach publicystycznych, takich jak blog literacki²⁵.

W 2021 roku jedno z opowiadań Tokarczuk, *Transfugium (Transfugij)*, zostało opublikowane w e-antologii *Sodobna slovanska kratka zgodba*²⁶ [Współczesne opowiadania słowiańskie], której towarzyszył artykuł²⁷ omawiający poetykę narracyjną pisarki i sugerujący możliwość omówienia opowiadania *Transfugium* w ramach zajęć szkolnych lub spotkań klubu książki.

W 2020 roku ukazały się trzy książkowe przekłady polskiej poezji. Są wśród nich wiersze Aleksandra Kulisiewicza, polskiego piosenkarza i autora tekstów, który był więziony w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen, gdzie zbierał i zapamiętywał obozowe piosenki oraz opowieści, a po wojnie spisał je i śpiewał podczas tras koncertowych. Z tego materiału Jani Kovačič przygotował wybór dwudziestu trzech piosenek, które wraz z Simoną Klemenčič przetłumaczyli z języka polskiego i niemieckiego. O tłumaczeniach pisał Matej Krajnc:

Kulisiewicz [...] jest prawdziwą gratką dla znawców wersologii; jego wers, flirtujący zarówno z tradycją pieśni ludowej, jak i europejskiego szansonu, jest nieprzewidywalny i unikający monotonii, a jego rymy są świeże i śmiałe. Nie wiem, czy ktokolwiek inny poza noblistą Dylanem odważył się na tak nietypowe rymy (lub na rezygnację z nich mimo wyczuwalnego rytmu), które tak świetnie udało się wychwycić tłumaczom i przełożyć je na język słoweński. Kulisiewicz miał jeszcze jedną dobrą cechę, która jednak lubi przysparzać kłopotów mniej

25 Blog *Berem svetove*: <http://beremsvetove.si/kratka-zgodba/olga-tokarczuk-bizarne-zgodbe/> [dostęp: 25.10.2022].

26 Antologia jest dostępna online: https://slavistika.net/e-viri/sskz_pl [dostęp: 25.10.2022]. W grudniu 2021 roku Sekcja Studencka Słoweńskiego Towarzystwa Slawistycznego zorganizowała Słowiańskie Spotkanie Czytelnicze online, podczas którego czytelnicy (uczniowie, studenci i profesorowie) dyskutowali na temat opowiadań, które przeczytali w antologii. W spotkaniu, którego tematem było *Transfugium* Olgi Tokarczuk, gościnnie wzięła udział tłumaczka Jana Unuk.

27 L. Rezoničnik, 2021: *Poljska kratka proza: Olga Tokarczuk in Bizarne zgodbe*. W: M. Šekli, L. Rezoničnik, ur.: *Slovenski jezik med slovanskimi jeziki*. Ljubljana, Zveza društev Slavistično društvo Slovenije, s. 525—533. Dostępne w Internecie: <https://zdsds.si/tiskovina/3265/> [dostęp: 25.10.2022].

wprawnym tłumaczom: jego poczucie humoru jest tak specyficzne, że po prostu trzeba za nim „nadażać”, żeby nie zostać na lodzie w tłumaczeniu. Częścią tej zabawy są oczywiście gry słowne: dowcipne, szokujące zwroty i chwytły... A jednocześnie język autora jest bezpośredni i prosty, co również jest cechą najlepszych poetów-muzyków²⁸.

Wiersze te zostały opublikowane w zbiorze *Orfej iz pekla. Lagerske pesmi Aleksandra Kulisiewicza (Orpheus from Hell: Aleksander Kulisiewicz's Songs from the Concentration Camps)*, gdzie ukazały się w oryginale i w słoweńskim przekładzie. Każdy wiersz opatrzone komentarzem na temat (domniemanego) autora i okoliczności powstania utworu. Jani Kovačič zaprezentował wiersze na kilku koncertach, z których jeden, w Galerii Narodowej w Lublanie (21 listopada 2019), był okazją do nagrania płyty towarzyszącej książce.

Krystyna Dąbrowska była gością Dni Poezji i Wina (Dnevi poezije in vina, sierpień 2020) w ramach 24. Międzynarodowego Festiwalu Poezji odbywającego się w Ptuj, Lublanie i kilku innych miastach Słowenii. Z tej okazji ukazała się trójjęzyczna książeczka z wyborem wierszy autorki pod tytułem *Čas ugasnjenih luči (Pora wygaszonych świateł)*. Obok wierszy polskich opublikowano przekłady na język angielski (różni tłumacze) i słoweński. Autorem tych drugich był Klemen Pisk. Publikacja w wersji książkowej jest dostępna tylko w Bibliotece Narodowej i Uniwersyteckiej w Lublanie oraz Bibliotece Uniwersyteckiej w Mariborze, jednak wersja PDF jest wciąż dostępna na stronie internetowej festiwalu. Słoweńska publiczność mogła zapoznać się z poezją Krystyny Dąbrowskiej jeszcze przed wizytą autorki w Ptuj — mianowicie w audycji *Literarni nokturno* w Programie Trzecim Radia Słowenia — Ars w grudniu 2019 roku zaprezentowano wybór wierszy poetki w tłumaczeniu Jany Unuk. W czasie festiwalu w tej samej stacji radiowej wyemitowano audycję, w czasie której czytano wiersze autorki w tłumaczeniu Klemena Piska. We wrześniu 2020 roku poetka była gością 35. Międzynarodowego Festiwalu Literackiego Vilenica, zorganizowanego w przestrzeni wirtualnej. W jego ramach powstały dwa kilkuminutowe filmy przybliżające postać poetki i jej poezję w języku polskim, a pięć wierszy w oryginale oraz w tłumaczeniach na język angielski i słoweński (tłumaczenia na język słoweński podjęła się Jana Unuk) zostało opublikowanych w antologii Vilenica²⁹. Wiersze te za-

28 M. Krajnc, 2020: *Oprosti mi, prijazna Evropa*. [Jani Kovačič, *Orfej iz pekla — lagerske pesmi A. Kulisiewicza*]. LUD Literatura, 7.05.2020. Dostępne w Internecie: <https://www.ludliteratura.si/kritika-komentar/oprosti-mi-prijazna-evropa/> [dostęp: 29.10.2021].

29 Tytuł tomu: *Quo vadis? 35. mednarodni literarni festival Vilenica*. Ponieważ w tomie opublikowano tylko kilka wierszy w przekładzie, nie jest on liczony jako samodzielna publikacja książkowa, mimo że jest wymieniony jako taki w bibliografii.

mieszczono również w broszurze festiwalowej Dni Poezji i Wina. Pytanie, dlaczego te same wiersze zostały przetłumaczone przez dwóch tłumaczy (a także jak to się stało, że polska poezja była reprezentowana przez tego samego autora na dwóch słoweńskich festiwalach w tym samym roku), pozostaje otwarte, ale interesujące jest porównanie obu przekładów i poszczególnych rozwiązań translatorskich.

Wybór *Zbrane pesmi 1* Czesława Miłosza, wydany w ramach serii Poetikonowe lire, zawiera wiersze z trzech pierwszych tomików poety: *Poemat o czasie zastygłym* (*Pesnitev o zamrznjenem času*), *Trzy zimy* (*Tri zime*) i *Ocalenie* (*Rešitev*), z osiemnastu opublikowanych zbiorów poetyckich Miłosza, a także wiersze, które ukazywały się tylko w czasopiśmie lub w niewielkim nakładzie w okresie międzywojennym, w latach 1930—1936 i 1937—1944. Wiersze przełożyła Jana Unuk, opatrzyła je także przypisami i objaśnieniami oraz słowem wstępnym. Zbiór obejmuje więc wszystkie wiersze autora opublikowane w książkach i czasopiśmie do 1945 roku, a tytuł, czyli *Zbrane pesmi 1* [Wiersze zebrane 1], zapowiada jego kontynuację. Tłumaczenie dzieł Miłosza na język słoweński rozpoczęto zaraz po otrzymaniu przez poetę Literackiej Nagrody Nobla w 1980 roku. Do tej pory przetłumaczono na język słoweński jego eseje, opowiadania, powieści oraz trzy zbiory lub wybory poezji. Mimo to najnowsza książka z przekładami poezji noblisty nie doczekała się jeszcze recenzji ani artykułu w żadnym czasopiśmie czy na portalu literackim.

Ważnym miejscem publikacji przekładów w latach 2019 i 2020 były również czasopisma literackie, zwłaszcza jeśli chodzi o poezję współczesną twórców młodego pokolenia. Najwięcej uwagi przekładom literatury polskiej poświęciło czasopismo „Literatura”, w którym drukowano wiersze Wioletty Grzegorzewskiej, prozę i poezję Czesława Miłosza, wiersze Julii Fiedorczyk, przekład mowy noblowskiej Olgi Tokarczuk, wiersze Krystyny Dąbrowskiej, Małgorzaty Lebdy i Tomasza Różyckiego. Ponadto teksty polskich autorów opublikowane zostały w czasopiśmie: „Poetikon” (Halina Poświatowska, Zuzanna Ginczanka), „Rozpotja” (Olga Tokarczuk), „Vpogled” (Mariusz Sieniewicz) oraz na portalach: Locutio (Anna Adamowicz, Małgorzata Lebda, Przemysław Suchanecki), Vrabec Anarchist (Justyna Bargielska, Wisława Szymborska, Olga Tokarczuk) i Logos (Małgorzata Lebda). Przekłady są dziełem uznanych tłumaczek: Jany Unuk, Lary Unuk, Katariny Šalamun-Biedrzyckiej i Stašy Pavlović. Młodzi tłumacze publikowali w piśmie „Mentor”, w którym ukazało się tłumaczenie fragmentu *Balladyny* Juliusza Słowackiego (w przekładzie Jasny Reščič), oraz w czasopiśmie studenckim „Perun”. W tym ostatnim opublikowano tłumaczenia fragmentów utworów Kornela Makuszyńskiego, Sławomira Mrożka, Remigiusza Mroza i Olgi Tokarczuk, przygotowane przez studentki: Veronikę Lisjak, Pię Mariję Žugman, Barbarę Rzeźniczak,

Weronikę Woźnicką i Sarę Hočevar Mucić, w ramach tzw. ćwiczeń translatorskich organizowanych przez Sekcję Studencką Słoweńskiego Towarzystwa Slawistycznego³⁰.

Przekłady współczesnej literatury polskiej na język słoweński prezentowane są na wystawie *Pozorna pripovedovalka — sodobne poljske avtorice v slovenskih prevodih* [Czuła narratorka — współczesne polskie autorki w słoweńskich tłumaczeniach], która (z rocznym opóźnieniem spowodowanym pandemią koronawirusa) została po raz pierwszy otwarta w maju 2021 roku w Bibliotece Słowiańskiej w Lublanie. Jej celem jest prezentacja polskiej literatury także w innych słoweńskich miastach (np. w listopadzie i grudniu 2021 roku wystawa gościła w Bibliotece im. dr. Tonego Pretnara w Trziču). Wystawa jest również dostępna online³¹. Obok autorek współczesnych — Hanny Krall, Idy Fink, Agaty Tuszyńskiej, Olgi Tokarczuk, Magdaleny Tulli, Joanny Bator, Doroty Masłowskiej, Justyny Bargielskiej, Wisławy Szymborskiej, Anny Świrszczyńskiej, Marzanny Bogumiły Kielar i Bronki Nowickiej — na planszach wystawy prezentowane są dawniejsze pokolenia polskich autorek oraz dane statystyczne dotyczące przekładów literatury polskiej na język słoweński.

Tłumaczenia literatury polskiej wydane w latach 2019 i 2020 dowodzą, że aktywność przekładowa z języka polskiego na słoweński jest wciąż duża, przy czym w kategorii beletrystyka prym wiodą powieść i poezja — w ciągu wskazanych dwóch lat łącznie przetłumaczono tylko jeden zbiór opowiadań i jeden dramat. W 2020 roku zauważyć można wzrost liczby tłumaczeń dostępnych w wersji elektronicznej, co wpływa na lepszą dostępność literatury nawet w przypadku zamknięcia bibliotek i księgarni lub ich ograniczonego funkcjonowania. Ważną rolę w publikowaniu przekładów odgrywiają sami tłumacze, nie tylko w zakresie przetransferowania dzieła na język słoweński, lecz także jeśli chodzi o wybór utworów. Za pośrednictwem prasy i audycji radiowych przedstawiają oni twórczość wybranego autora słoweńskiej publiczności, co zwiększa szansę na późniejszą publikację książkową tłumaczenia (co udało się z powieścią Jakuba Małeckiego *Rdza (Rja)* i zbiorem poetyckim Bronki Nowickiej *Nakarmić kamień (Nahriniti kameni)*, które najpierw opublikowano we fragmentach, a następnie w całości). Oprócz uznanych tłumaczy pojawiają się nowe nazwiska, wśród nich zwłaszcza studentów polonistyki czy słowenistyki,

30 W ramach projektu młodzi tłumacze wzajemnie komentują i poprawiają swoje tłumaczenia, a następnie pod okiem doświadczonych tłumaczy tworzą ostateczną wersję przekładu. Czasopismo studenckie „Perun” jest dostępne online: <https://zdsds.si/sekcije-in-pokrajinska-drustva/studentska-sekcija/perun-2-1/> [dostęp: 28.12.2021].

31 Wystawa wirtualna *Pozorna pripovedovalka — sodobne poljske avtorice v slovenskih prevodih*: <https://www.ff.uni-lj.si/sites/default/files/2021-03/razstava/index.html> [dostęp: 25.10.2022].

którzy próbują swoich sił w przekładzie literackim. Rozwojowi ich warsztatu niezwykle sprzyja uczestnictwo w projektach tłumaczeniowych pod opieką bardziej doświadczonych tłumaczy, między innymi udział w ćwiczeniach tłumaczeniowych lub konkursach tłumaczeniowych, oraz możliwość publikowania przekładów.

Przetłumaczyły *Joanna Borowy, Monika Gawlak*

Literatura

- Bogataj M., 2021a: *Ignacy Karpowicz: Ljubezen* [rec.]. „Mladina”, nr 17, s. 62.
- Bogataj M., 2021b: *Olga Tokarczuk: Bizarne zgodbe* [rec.]. „Mladina”, nr 2, s. 62.
- Geršak A., 2021: *Utrip (pre)velikih pričakovanj*. „Dnevnik”, 18.11.2021, s. 17.
- Kernev Štrajn J., 2016: *Zoper »naravni« red sveta*. „Primerjalna književnost”, letn. 39, št. 2, s. 71—89.
- Ožbot M., 2019: [Tekst na skrzydełku okładki]. W: B. Tokarz: *Eseji o poljsko-slovenskem književnem prevajanju*. N. Jež, P. Čučnik, prev. M. Ožbot, ur. Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Poznanovič Jezeršek M. et al., 2008: *Učni načrt. Slovenščina: gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija*. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo.
- Šalamun-Biedrzycka K., 2020: »Naj se že Aleksander tako drago ne ženi«. *Spremna beseda*. W: J. Kochanowski: *Sprejem in zavrnitev grških odposlancev*. Maribor, KD Mariborska literarna družba, s. 37—48.
- Unuk J., 2020: *Komentar k pregledu slovenskih prevodov poljske literature v letu 2018*. „Przekłady Literatur Słowiańskich”, t. 10, cz. 2, s. 297—311.

Źródła internetowe

- Bratož I., 2019: »Pisatelji smo zmeraj in povsod politični«. *Intervju z Olgo Tokarczuk*. „Delo”, 28.03.2019. Dostępne w Internecie: <https://www.delo.si/kultura/knjiga/pisatelji-smo-zmeraj-in-povsod-politichni/> [dostęp: 16.10.2021].
- Dekleva G., 2020: *Sobotno branje. Zbigniew Herbert: Gospod Cogito*. Podkat RTV SLO, 21.03.2020. Dostępne w Internecie: <https://4d.rtv slo.si/arhiv/sobotno-branje/174680118> [dostęp: 16.10.2021].
- Drev Juh T., 2020: *Literarni nokturno — Krystyna Dąbrowska: »Pesmi«*. Radio Slovenija — Ars, 24.08.2020. Dostępne w Internecie: <https://ars.rtv slo.si/2020/08/krystyna-dabrowska-imena/> [dostęp: 28.10.2021].

- G.P., 2019: *Olga Tokarczuk, prva poljska prejemnica mednarodnega bookerja, gostuje v Novi Gorici*. „MMC RTV Slovenija”, 26.03.2019. Dostępane w Internecie: <https://www.rtv slo.si/kultura/knjige/olga-tokarczuk-prva-poljska-prejemnica-mednarodnega-bookerja-gostuje-v-novi-gorici/483728> [dostęp: 18.10.2021].
- Gomboc Čeh K., 2020: *Náš vojni plen je vedenje o svetu*. Airbeletrina, 5.04.2020. Dostępane w Internecie: <http://www.airbeletrina.si/clanek/nas-vojni-plen-je-vedenje-o-svetu> [dostęp: 28.12.2021].
- Ilc A., 2019: *Izbrali smo deset knjig leta 2019*. Airbeletrina, 20.12.2019. Dostępane w Internecie: <http://www.airbeletrina.si/clanek/izbrali-smo-deset-knjig-leta-2019> [dostęp: 22.10.2021].
- Kernev Štrajn J., 2019: *Zoper »naravni« red sveta* [fragment wykładu], 29.09.2019. Dostępane w Internecie: <https://kultura.maribor.si/2019/3-dnevi-boja-proti-speciesizmu-dosledno-proti-zatiranju> [dostęp: 13.10.2021].
- Košir M., [online]: *Knjige meseca*, [brak daty publikacji]. „Bukla”, št. 154. Dostępane w Internecie: <https://issuu.com/revijabukla/docs/bukla-154> [dostęp: 22.10.2021].
- Kovač M., Gaberšek D., 2019/2020: „Perun. Zbirka prevodov Prevajalske vaje 2019/2020”, let. 2, št. 1 (2), s. 13—22. Dostępane w Internecie: <https://zdsds.si/sekcije-in-pokrajinska-drustva/studentska-sekcija/perun-2-1/> [dostęp: 28.12.2021].
- Krajnc M., 2019: *Zbigniew Herbert: Gospod Cogito*. „KMCS — Kulturno medijski center Slovenije”, 18.12.2019. Dostępane w Internecie: <https://homocumolat.com/2019/12/18/herbert-zbigniew-gospod-cogito/> [dostęp: 16.10.2021].
- Krajnc M., 2020: *Oprosti mi, prijazna Evropa*. [Jani Kovačič, *Orfej iz pekla — lagerske pesmi A. Kulisiewiczza*]. LUD Literatura, 7.05. 2020. Dostępane w Internecie: <https://www.ludliteratura.si/kritika-komentar/oprosti-mi-prijazna-evropa/> [dostęp: 29.10.2021].
- Krivec A., [online]: *Zbigniew Herbert: Gospod Cogito* [rec.; brak daty publikacji]. „Bukla”, št. 150. Dostępane w Internecie: <https://www.bukla.si/knjigarna/lepo-slovje/poezija/gospod-cogito.html> [dostęp: 16.10.2021].
- Marek M., 2020: *Izgubljenost uma v zgodovini*. Airbeletrina, 2.05.2020. Dostępane w Internecie: <http://www.airbeletrina.si/clanek/izgubljenost-uma-v-zgodovini> [dostęp: 18.10.2021].
- Matoz Z., 2020: *Ko židovski zombiji preganjajo nacije*. „Delo”, 30.06.2020. Dostępane w Internecie: <https://www.delo.si/kultura/knjiga/ko-zidovski-zombiji-preganjajo-nacije/> [dostęp: 28.10.2021].
- Motnikar V., 2014: *Igor Ostachowicz: Noč živih Židov*. Radio Slovenija — Ars, 2.07.2014. Dostępane w Internecie: <https://ars.rtv slo.si/2014/07/igor-ostachowicz-noc-zivih-zidov/> [dostęp: 28.10.2021].

- Ocena kritikov: Top 2019*. „Dnevnik”, 31.12.2019. Dostępane w Internecie: <https://emanat.si/media/7afdf667ff/Dnevnik+Top+2019.pdf> [dostęp: 22.10.2021].
- Petrič T., 2020: *Wisława Szymborska: Maščevanje umrljive roke*. „Dnevnik”, 21.01.2020. Dostępane w Internecie: <https://www.dnevnik.si/1042920120> [dostęp: 22.10.2021].
- Pungeršič D., 2020: *Wisława Szymborska: Radost pisanja*. Radio Slovenija — Ars, 21.02.2020. Dostępane w Internecie: <https://www.rtv slo.si/kultura/beremo/wislawa-szymborska-radost-pisanja/515078> [dostęp: 22.10.2021].
- Sławińska J. et al., [online]: *Pozorna pripovedovalka — Sodobne poljske avtorice v slovenskih prevodih*. Wirtualni ogled razstave. Dostępane w Internecie: <https://www.ff.uni-lj.si/sites/default/files/2021-03/razstava/index.html> [dostęp: 22.12.2021].
- Šoster V., 2020: *Gospod Cogito se znajde v kritiki Veronike Šoster*. LUD Literatura, 24.09.2020. Dostępane w Internecie: <https://www.ludliteratura.si/kritika-komentar/gospod-cogito-se-znajde-v-kritiki-veronike-soster/> [dostęp: 18.10.2021].
- Štok K., 2021: *Skrivno društvo KRVZ in Čebele med prejemniki zlate hruške 2021*. „MMC RTV Slovenija”, 13.11.2021. Dostępane w Internecie: <https://www.rtv slo.si/kultura/knjige/skrivno-drustvo-krvz-in-cebele-med-prejemniki-zlate-hruske-2021/601064> [dostęp: 17.12.2021].
- Štuber C., 2019: *Literarni nokturno: Bronka Nowicka*. Radio Slovenija — Prvi, 19.11.2019. Dostępane w Internecie: <https://radioprvi.rtv slo.si/2019/11/bronka-nowicka-nahrantiti-kamen/> [dostęp: 22.10.2021].
- Videmšek B., 2020: *Rja*. „Bukla”, št. 157. Dostępane w Internecie: <https://issuu.com/revijabukla/docs/bukla-157> [dostęp: 19.11.2021].
- Žnidar S., 2020: *Sveta preprostost opisa*. LUD Literatura, 3.09.2020. Dostępane w Internecie: <https://www.ludliteratura.si/kritika-komentar/sveta-preprostost-opisa/> [dostęp: 22.10.2021].

Lidija Rezoničnik

Slovenski prevodi poljske književnosti v letih 2019 in 2020

POVZETEK | Pregled prevodov poljske književnosti v slovenščino kaže, da je bilo v letu 2019 izdanih 23 knjižnih prevodov, med njimi pet leposlovnih del, tj. tri zbirke poezije in dva romana (poleg tega še 15 otroških/mladinskih knjig in prevodi treh neleposlovnih del). V letu 2020 je opazno pospešeno izdajanje elektronskih knjig, ki je najverjetneje posledica omejene dostopnosti knjižnic in knjigarn v času epidemije koronavirusne bolezni. Izšlo je osem elektronskih knjig, ki so bile v preteklih letih že izdane v fizični obliki, in 13 tiskanih knjig novo prevedenih del. Poleg treh otroških in dveh neleposlovnih, je bilo prevedenih osem leposlovnih del: ena drama, trije romani, ena zbirka

kratkih zgodb in tri zbirke poezije. Prevodi prinašajo dela slovenskim bralcem že znanih in večinoma svetovno prepoznavnih avtoric in avtorjev, kot so O. Tokarczuk, Z. Herbert, W. Szymborska, C. Miłosz, I. Karpowicz, prvič pa so bila v slovenščino prevedena dela I. Ostachowicza, B. Nowicke, A. Kulisiewicza, J. Małeckega, R. Franczak in K. Dąbrowska. Z izjemo drame J. Kochanowskega gre za prevode književnosti druge polovice 20. stoletja oz. 21. stoletja, ki so v slovenskih medijih večinoma doživeli recepcijski odziv (z izjemo Kochanowskega in Miłosza), ta je skoraj v vseh primerih zelo pozitiven. Avtorji prevodov leposlovnih del so uveljavljeni prevajalci: J. Unuk, N. Jež, K. Šalamun-Biedrzycka, K. Pisk, med njimi pa se pojavljajo tudi nova imena, kot je J. Snoj. Pomemben medij za objavo prevodov (fragmentov) del v Sloveniji manj prepoznavnih avtoric in avtorjev ter za prve objave mladih prevajalcev so bile tudi v letih 2019 in 2020 tiskane in spletne revije.

KLJUČNE BESEDE | literarni prevod, prevodi poljske književnosti v letih 2019 in 2020 v slovenščino, literarna kritika, recepcija poljske književnosti

Lidija Rezoničnik

Slovenian Translations of Polish Literature in 2019 and 2020

SUMMARY | A survey of translations of Polish literature into Slovenian in 2019 reveals that a total of 23 translations of books were published. Among them were five literary works, comprising three collections of poetry and two novels, while the other translations published included 15 books for children or young people and three non-fiction works. In 2020, the publication of e-books increased significantly, most likely due to the limited access to libraries and bookstores during the coronavirus epidemic. The newly published e-books comprised eight works that had already been published in physical form in recent years, while 13 printed books of newly translated works were also published in 2020. In addition to three children's books and two non-fiction works, eight works of fiction were translated: one drama, three novels, a collection of short stories and three collections of poetry. The translations give Slovenian readers access to familiar, mostly world-renowned authors such as O. Tokarczuk, Z. Herbert, W. Szymborska, C. Miłosz, I. Karpowicz, while works by I. Ostachowicz, B. Nowicka, A. Kulisiewicz, J. Małecki, R. Franczak, and K. Dąbrowska were translated into Slovenian for the first time. With the exception of J. Kochanowski's drama, all of the literary works translated were from the second half of the 20th century or the 21st century. Most of them (with the exception of Kochanowski and Miłosz) had already enjoyed the recognition of the Slovenian media, and in almost all cases the reception was very positive. The translations of literary works were mainly prepared by well-known translators, such as J. Unuk, N. Jež, K. Šalamun-Biedrzycka, and K. Pisk, but new names also appear among the translators, such as J. Snoj. Print and online journals also represented an important medium for the publication of translations (or excerpt/fragments from them) by less prominent authors in Slovenia in 2019 and 2020, as well as for the first publications of young translators.

KEYWORDS | literary translation, Polish-Slovenian translations in 2019 and 2020, literary critiques, reception of Polish literature

LIDIJA REZONIČNIK | dr literaturoznawstwa, adiunkt w Katedrze Polonistyki w Instytucie Sławistyki na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu w Lublanie. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół interdyscyplinarnego połączenia literatury i filmu w kontekście adaptacji filmowych utworów literackich, polskiego modernizmu literackiego, polsko-słoweńskich kontaktów literackich oraz badań imagologicznych. Członkini komitetu wykonawczego Stowarzyszenia Słoweńskich Sławistów oraz Zespołu Badań nad Filmem na Uniwersytecie Warszawskim. Autorka monografii naukowej pt. *Mojstrovine poljske književnosti in filma: Faraon, Svatba, Mati Ivana Angelska* (współautor: Seweryn Kuśmierczyk).

JOANNA BOROWY | dr nauk humanistycznych, literaturoznawczyni, słownistka i przekładoznawczyni. W 2018 roku obroniła na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach pracę doktorską zatytułowaną *Kategoria pogranicza w refleksji nad przekładem (o polskim tłumaczeniu esejów Draga Jančara)*. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół przekładów literatury słoweńskiej na język polski, szczególnie na ich aspekcie kulturowym i pragmatycznym. Tłumaczy na język polski literaturę słoweńską oraz teksty naukowe z dziedziny przekładoznawstwa.

MONIKA GAWLAK | dr nauk humanistycznych, literaturoznawczyni, słownistka, zatrudniona na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się m.in. wokół zagadnień recepcji i kulturowych uwarunkowań przekładu oraz socjologii literatury (również tłumaczonej). Bada dwudziestowieczną literaturę słoweńską oraz jej polskie przekłady. Jest autorką monografii pt. *Świat poetycki Gregora Strnišy* oraz artykułów z zakresu literaturoznawstwa i przekładoznawstwa. Tłumaczy z języka słoweńskiego teksty literackie i naukowe.